עסקן מרכזי בחרות, שהתעשר תוך כמה שנים בשותפות עם שלום גניש, סוגר את עסקיו

עיסקי העסקן

עסקן תנועת חרות, דויד („דודי") אפל, נרגש מאוד לקראת הבחירות הקרבות. ה־23 ביולי יהיה עבורו הרבה יותר מיום שבו יתברר אם מאמציו במערכת הבחירות נשאו פרי. יהיה זה גם יום שבו יפרוש מעולם העסקים, שבו היה פעיל מאוד בשנים האחרונות.

אפל הוא יושב־ראש סניף צפון תל־אביב של תנועת חרות, הסניף הגדול ביותר בארץ, שממנו יצאו ח"כים לרוב וגם שרים. יתכן שלרבים אין שמו אומר הרבה. אולי זה משום שהם אינם יודעים שהוא בעליה של חברת הבניה שלום גניש בע"מ.

גניש
קשרים עם פושעים

בתוך שלושה חודשים תפסיק החברה לעסוק בבניה לזכאי מישרד־השיכון וגם בניה פרטית. גניש כבר אינו קשור לחברה הנושאת עדיין את שמו כבר יותר משנה. הוא עוסק במיגוון עסקים אחר, לאו דווקא בבניה. אפל מתכוון לסגור את מישרדי החברה ברחוב פינסקר בתל־אביב ולהמתין — ברידתו שברמת־אביב, שנבנתה על־ידי החברה ההסתדרותית, שיכון עובדים – להצעות מפתות.

מדוע החליט אפל לנטוש את עסקי הבניה? „התעייפתי מלעשות עסקים בישראל," הוא אומר. „בכל מדינה אחרת בעולם, בהתחשב בזמן שהשקעתי, במרץ ובכוח, הייתי מגיע לרווחים פי אלף ממה שיש לי כאן. כבר שש שנים אני עובד שיבעה ימים בשבוע, 20 שעות ביום. אין לי כוח להתמודד עם הבירוקרטים הקטנים שחוסמים אותי כל הזמן."

מי ששומע את תלונותיו של אפל מופתע, שכן אפל נחשב כמקורב לשר הבינוי והשיכון, דויד לוי. ערב ההתמודדות האחרונה בחרות הוא היה בין הבודדים שהציעו לסגן־ראש־הממשלה להתמודד על תפקיד מועמד הליכוד לראשות הרשימה.

אפל הוא גם ידיד אישי של מנכ"ל מישרד־השיכון, אשר וינר. האם קשרים אלה לא עזרו לו גם בעסקיו? „לא, בהחלט לא," מסביר אפל. „מעולם לא ניסיתי לעשות הון אישי מקשריי הפוליטיים. להיפך. דווקא העובדה שאני חבר מיפלגה גרמה לי נזק רב מאוד. כל הזמן הייתי בקשר עם פקידים ולא עם אלה שממונים עליהם. מאז שעסקתי בבניה ממשלתית ניתקתי מגע עם כל מי שיכלו להחשיד אותו בהעדפה שלי. אלה שלא מזוהים עם הליכוד ניסו לדפוק אותי, ואלה שמזוהים על הליכוד ניסו גם הם לדפוק אותי, מתוך צרות־עין."

מזה שנה לא בונה חברת שלום גניש בע"מ שום בניין־מגורים חדש. לפני כן היא בנתה ברחבי הארץ כאלפיים יחידות דיור לזכאי מישרד־השיכון. בעזרת מסע־פירסום מוצלח היו מישרדי החברה, ליד קולנוע תל־אביב, מלאים בזוגות־צעירים שעטו על תוכניות הדיור הנוחות שהציעה להם החברה. בתקופת השיא העסיקה החברה 3500 פועלים. היום נותרו מהם 180 בלבד, ובתוך זמן קצר גם אלה יפסיקו את עבודתם אצל אפל.

„מכל הבניה לזכאים לא הרווחתי," מתריס אפל. „רווחי היום הם משניים־שלושה פרוייקטים פרטיים שאני מסיים את בנייתם." הוא מתכוון למיבני־תעשייה באור־יהודה ולפרוייקט שהוא גולת הכותרת של אפל וגניש, לב העיר במרכז־הרצליה.

אל עשה הרבה כסף בשנות עבודתו לצידו של גניש. הוא מסרב לנקוב בסכום, וטוען שזהו עניינם הפרטי שלו, של מנהל־החשבונות שלו ושל שילטונות מס־ההכנסה. במצודת זאב מעריכים את רכושו של אפל, הנוסע במכונית אמריקאית מפוארת, במיליונים רבים, רצח, טוביה אושרי ורחמים („גומדי") אהרוני.

גניש מעולם לא התכחש לחבריו, אפילו אם פשעו ואם היה צורך לעזור להם.

על־פי אחת הגירסות נפגשו גניש ואפל בדירתו של מיזרחי בצפון תל־אביב, ובעיקבות הפגישה הוקמה חברת הבניה שלום גניש בע"מ, כשהשניים מתחלקים שווה בשווה במניות ההנהלה של החברה.

גירסא אחרת סיפרה שהפגישה נערכה בחסות מיכה רייסר, שהיה אז

אפל
קשרים עם פוליטיקאים

לאו דווקא בשקלים.

איך הוא עשה זאת?

במקום שבו נמצאים היום מישרדי המכירה של חברת הבניה, ברחוב פינסקר, היה בעבר מרכז מכירה ליחידים של ציוד לתינוק ולילד הרך. החנות נקראה אצבעוני. ניהל אותו אפל, שלפני־כן עבד כשכיר בחברת פארק הירקון.

סיפור הצלחתו ועלייתו המטאורית מעורר לא אחת פליאה. אביו, אברהם, הוא עסקן חרות ותיק, מבאי ביתו של מנחם בגין. הבן היה מקורב לצעירי חרות, שהשתלטו על אגודת־הסטודנטים של אוניברסיטת תל־אביב, בתחילת שנות ה־70. במיוחד הוא קשר קשרים עם מיכאל קליינר, שהפך ברבות הימים בן בריתו־הפוליטי במיפלגה.

אחר־כך הספיק אפל (37) להיפצע קשה בתאונת־דרכים ולהיות שותף. עם המיסעדן ציון לוי, בחברה שהובילה מעזה את המשקה סוון־אפ. אחר־כך הם הקימו חברה לבניין, פיקוח וייעוץ לבניה, אפל את לוי. השותפות עלתה על שירטון, אך הידידות בין לוי ואפל לא נפגעה, אלא כמה שנים אחרי כן.

ביום מנסים שני הצדדים להגיע לפשרה מחוץ לבית־המישפט.

על היכרותם של אפל וגניש כבר סופרו גירסות רבות. גניש, קבלן גדול — ולא ידוע עד שנפגש באפל — היה חבר של הקבלן והמלונאי בצלאל מיזרחי, הקבלן ששון חוגי, איש־העסקים מוניה שפירא ואפילו של שניים שמרצים עתה עונש מאסר על מנהל מרכז הבניה הישראלי מקורב ללוי וכמובן ידיד קרוב של אפל.

כך או אחרת, היה זה אפל שגרם להתקרבותו של גניש לתנועת חרות ואפילו לקבוצת הכדורגל של בית"ר תל־אביב, שגניש הפך לפטרונה.

לאט לאט השתלט מנהל החברה ושותפה על שאר המניות, בעידודו של גנ"ש. החשיפה שגניש זכה לה בשש השנים האחרונות, מאז נקשר שמו בחרות ובאפל, לא הוסיפה לו שנים. לא אחת התפרסם בשנים האחרונות שגניש נעצר על העלמות־מס ואי־תשלומי מע"מ. מעצרים אלה והגשת כיתבי־אישום בגינם לא היו קשורים לחברת שלום גניש בע"מ. אפל וגניש הקפידו שהחברה לא תסתבך ולו גם בעבירה הקטנה ביותר.

מעמדו של אפל בסניף צפון־תל־אביב של חרות התחזק. (העולם הזה 10.2.84) הוא הפך האיש החזק שבו. אך הוא לא חשב להיכנס לכנסת, אם כי יכול היה להגיע למקום גבוה ב„שביעיות" של חרות. הוא העדיף, כאביו, את העבודה השחורה, אך החשובה, מאחרי־הקלעים.

מה יעשה אפל עתה? הוא מדבר הרבה על קבלנים ישראלים שהצליחו במיאמי ובלוס־אנג'לס. הוא גם מאוכזב מהעליה בכוחו של אריאל שרון במרכז תנועת חרות. אפל אינו נמנה עם תומכיו. האם יירד אפל לארצות־הברית וימשיך שם בעיסקי־בניה? אפל אינו חושב על כך עתה, אבל מי שמכיר אותו מניח שהכל פתוח.

בן־ציון ציטרין ■

במדינה

(המשך מעמוד 7)

שהמערך עצמו הגיב בפסוקים כמו זה של מוטה גור („נדפוק אתכם כפי שדפקנו את הערבים!") והמילה המפורסמת של דודו טופז („צ'חצ'חים!").

יחסי חוץ

הברית הבלתי־טיבעית

עדות חדשה על קישרי „חברת־העובדים" ודרום־אפריקה

בשנתיים האחרונות התפרסמו בהעולם הזה מאמרים רבים, שדיווחו על השותפות ההדוקה הקיימת בין הקונצרן ההסתדרותי כור, ובין ה־רפובליקה הגזענית של דרום־אפריקה.

בינתיים גילה העולם הזה ששליח כור, מנהל בכיר בחברה ועובד ותיק ומוכשר שלה בשם משה ברזון, יושב ביוהנסבורג, סוחר עם דרום־אפריקה, משווק לה את מוצרי התעשיה הקיבוצית ומוצרי חברת כור. גם את טיבה של המתכת שכור מוכרת לדרום־אפריקה לא היה צורך לפרט.

בתם כבד. ביום החמישי שעבר הופיע בלונדון סיפרו של ג'יימס אדאמס, הברית הבלתי טיבעית, העוסק בקשר שבין ישראל ובין דרום־אפריקה. הספר מכיל עשרות פרטים ומאזכר במפורש את פרשת כור ודרום־אפריקה, באורח מרשיע ביותר.

אדאמס, שהוא גם הכתב הצבאי של השבועון הבריטי היוקרתי סאנדיי טיימס, מעגן את סיפרו בכמה ניתוחים היסטוריים ואידיאולוגיים, שאפשר בהחלט לחלוק עליהם, אבל העובדות מדברות בעד עצמן:

● כור מסייעת לדרום־אפריקה לחדור לשווקים אירופיים ואמריקאיים. מוצרים ישראליים רבים מקבלים תנאים מועדפים בשוק האירופי ובארצות־הברית. פלדה מדרום־אפריקה (שתהליך כרייתה כרוך בניצול קשה של פועלים שחורים) עוברת תהליך של עיבוד במיפעלי כור ליד תל־אביב ונמכרת בחוץ־לארץ. ה־שירות שכור מעניקה לגזענים לא יסולא בפז. עקיפת החרם הרישמי והבלתי־רישמי מהווה מטרה ראשונה במעלה במדיניות החוץ הדרום־אפריקאית. השותף הנאמן לביצוע היא חברת כור.

● חברת איסכור, המעבדת ומשווקת את הפלדה הדרום־אפריקאית, היא משותפת להסתדרות ולחברת הפלדה של דרום־אפריקה (סאות אפריקה סטיל קורפורישיין). 51 אחוז ממניות החברה הן בבעלות כור, ואילו חברת הפלדה של דרום־אפריקה מחזיקה ב־49 אחוז. כאן כבר אין מדובר בסיוע חשאי לדבר עבירה, אלא בשיתוף פעולה עיסקי, הדוק מאין כמוהו.

כפי שפורסם לפני שנתיים, עוסקת איסכור בגיוס עובדים בישראל, ושולחת אותם לעבוד בדרום־אפריקה. ניתן לומר, בלי צל של היסוס, שדרום־אפריקה איננה שותף זוטר ומיקרי של הקונצרן ההסתדרותי, אלא השותף הזר העיקרי והבכיר של משל, רוזוליו, מרדכי גור ונפתלי בלומנטל.

הפעם לא באו הכחשות. דובר ההסתדרות, שמואל סולר, שהיה פעיל מאוד במסע־התיווח, שמר על שתיקה רועמת. סיפרו של אדאמס מכה גלים בבריטניה, זוכה במאמרי תגובה וב־דיווח־שרשרת בכל כלי־התיקשורת.

למזלה של ישראל, עדיין רואים בברית שלה עם דרום־אפריקה ברית בלתי־טבעית, וכך אף בחר אדאמס לקרוא לסיפרו. אלא שראשי חברת העובדים מקווים, שהציבור בישראל יתייחס לשותפות שלהם עם מישטר האפליה הגיזעית ששאב (בגלוי) את השראתו מהנאצים, דבר טיבעי בהחלט.

אין בכך כדי לטהר את השרץ הזה, ואף לא את הכתם הכבד על מדינת ניצולי השואה הנאצית, שהפכה לשותף הקרוב ביותר של הגזענות הדרום־אפריקאית.